

גנזי המלך

קובץ שבועי בענייני יהדות מהוצאת **ארבע נופות**

444

להזמנת עלונים ולפרסום טל: 0732-776776 03-6777779 מופץ בכל הארץ ב-40,000 עותקים

"והביא את אשמו לה' על חטאתו אשר חטא נקבה מן הצאן כשבה"

מאה מיתות ולא קנאה אחת

מתוך דרשותיו של הרב אמנון יצחק שליט"א

קופה של שרצים גדולה מזו והריהו באמת שמור. והסכנה הכי גדולה הוא באי ידיעה מהחטא וזהו החטא היותר גדול, אי הידיעה זה גופא הוא חטא ולא עוד אלא שהוא חטא חמור מאד כמש"כ הרמב"ן.

מדברים אלו עומדים אנו על יסוד גדול ורם בענין התוכחה; רגילים אנו להבין כל ענין תוכחה שהוא בכדי למונעו להבא מחטא, אבל באמת עיקר התוכחה הוא על העבר, לברר לאדם חטאו שידע מהחטא, **שיהיה במצב של;** "נחטאתי נגדי תמיד", זהו הפי' האמיתי של תוכחה ע"פ מקורה של מלה זו; להראות לאדם החטא שלא יהיה במצב של; **'אשם תלוי'** ('זבחים' ה ה) וכשאך ידע מחטאו אז מובטח לו שיבוא לכל המעלות, כי המכיר את בוראו ידע כמה העובר על דבריו שח ושפל ונגרע מערכו.

וזה ענין השקלא וטריא בסוגיא דערכין (טז) עד כמה שיעור תוכחה ולמדו זה מתוכחת יונתן לשאול **ששם עיקר התוכחה היה מענין זה;** ששאל היה סובר שהוא עושה מצוה ויונתן הוכיחו ובריר לו שאין זו אלא עבירה ואין לך פקוח נפש גדול מזה. **והוא העיקר הגדול;** להוכיח לאדם ולהראות לו טעותו. ואילו יצויר שאדם יחטא בשעה שהוא יודע ומכיר שהוא חטא, יתכן ששם באמת אין חיוב של

המשך בעמ' 2 <<<

ובחזו"ל כתב; **'שאמר אחד הצדיקים לתלמידיו: "אילו לא היה לכם עון הייתי מפקד עליכם ממה שהוא גדול מן העון"'** ('שער התשובה' ח).

אילו היו נותנים לאדם עצה שעל ידה ישיג דבר מה, הרי ודאי שזוהי הטבה גדולה ומה לנו סגולה טובה יותר גדולה בעד האדם מידיעת החטא וא"כ **הרי החטא הוא עוד סגולה לאדם;** דמחטא בא לידי ידיעת החטא ואין לך פיקוח נפש גדול מזה מלהגיד לאדם חטאו שיהיה עונו נגד עיניו. ידיעת החטא הריהו העיקר הכי גדול בשביל האדם וחטא שאינו יודע ומכיר בו הריהו באמת חמור ביותר.

דוד המלך ע"ה אמר; "נחטאתי נגדי תמיד" ('תהלים' נא). דהע"ה היה לו חטא אחד והיה חטא זה לנגדו תמיד, דבידיעת החטא הריהו בטוח ושמור. **ולהפך;** ריש כל מרעין הוא כשאדם אינו יודע מחטא. **'אין מעמידין פרנס על הצבור אלא א"כ קופה של שרצים תלויה לו מאחוריו'** ('יומא' כב); **'קופה של שרצים'** היא סגולה גדולה שע"ז הוא שמור ובטוח שכל הנהגתו תהיה דעת תורה וכשאין **'קופה של שרצים'** הסכנה גדולה ואין ממנים אותו בשום אופן לפרנס על הציבור.

מה לנו; 'קופה של שרצים' יותר גדולה מחטא? כשאדם הוא במצב של; "נחטאתי נגדי תמיד", כשידיעת החטא היא תמיד לנגד עיניו, אין לך

כתב הרמב"ן; **'והנראה בעיני; כי שם; אשם מורה על דבר גדול אשר העושו יתחייב להיות שמם נאבד בו מלשון; "האשמים אלקים" ('תהלים' ה יא). וטעם 'אשם תלוי'; מפני שבעליו סבור שאין עליו עונש כי לא נודע לו שחטא, מפני זה החמיר עליו הכתוב בספיקו יותר מודאו והצריכו איל בכסף שקלים ואילו נודע חטאו היה מביא חטאת בת דנקא. וקראו; "אשם", לומר שהוא בשני סלעים כאשמות החמורים, לרמוז לו שאם יהיה נקל בעיניו ולא יביא כפרתו ששם יהיה בעונו'.**

מתבאר מדבריו; דאשם בא על זה גופא על אי ידיעתו מהחטא, דלהכי קרבן אשם הוא חמור מחטאת, משום דהחטא הכי גדול הוא אי הידיעה מהחטא. וכיון שאשם בא על עבירה שאינו יודע כלל שחטא בה, משום זה הריהו חמור ביותר, כי חטא שיודעים ממנו הרי ידיעת החטא מביאה לידי מעלות.

כתב הרבנו יונה; 'כי המכיר את בוראו ידע כמה העובר על דבריו שח ושפל ונגרע מערכו, כענין שנא; "נקבה מעיניו נמאס" ('תהלים' טו ד) על כן יכנע ויהיה שפל בעיניו' ('שערי תשובה' א כג). הוא מונה הכניעה מעיקרי התשובה שהחטא צריך להביא לידי כניעה, כי מי שאין לו חטא מחזיק עצמו לצדיק זה גורם לגאווה.

גנזי המלך דברים הטעונים גניזה גנזי המלך דברים הטעונים גניזה

>>> המשך מעמ' 1

תוכחה. **ו'כשם שמצוה לומר דבר הנשמע כך מצוה על אדם שלא לומר דבר שאינו נשמע'** (יבמות סה:). דכיון דיסוד התוכחה הוא בירור הדברים, א"כ כשהוא חוטא בעת שהוא יודע בחטאו אין שם חיוב תוכחה.

ודבר זה עמדנו מדברי המד"ר ריש דברים; **"אֵלֶּה הַדְּבָרִים"** (דברים א א) **זש"ה; "מוֹכִיחַ אָדָם אַחֲרֵי חַן וּמִצָּא מִמְּחֻלֵּיק לְשׁוֹן"** (משלי כח) **ר' פנחס בשם ר' חמא בר חנינא אמר: "מוֹכִיחַ, זה משה. אָדָם, אלו ישראל... מהו; "אַחֲרֵי?" אמר הקב"ה: "בשביל להביאן אחרי. חַן וּמִצָּא זה משה דכתיב: "וְגַם מִצָּאתָ חַן בְּעֵינַי" (שמות לג יב). "מִמְּחֻלֵּיק לְשׁוֹן, זה בלעם שהחליק בנבואותיו וגבה לבם ונפלו בשטים" (דב"ר א ב). כל ספר דברים מלא מתוכחת משה רבינו לכלל ישראל ואין מדובר כאן אודות תוכחה על להבא דשם היתה התוכחה על העבר, שלא נתן להם להסיח דעת אף רגע מהחטאים.**

"לא בצדקתך ובישור לבבך" (דברים ט ה) אל תדמו בנפשכם שהנכם צדיקים זכור ואל תשכח חטא העגל, זכור ואל תשכח תשכח חטא המרגלים, זכור ואל תשכח החטא בשטים. וכל החטאים שמנה שם היו רק ארבעה וכבר לא הניח להם להסיח דעתם מהם אף רגע. **"מִמְּרִים הַיְיִתֶם עַם ה' מִיּוֹם דַּעֲתֵי אֶתְכֶם"** (דברים ט כד) אל נא תונו את עצמכם שהנכם צדיקים! גילה להם חטאתם שיהיו יודעים תמיד מהחטא וזהו ענין; **"מוֹכִיחַ"**. וע"ז נאמר; **"מוֹכִיחַ אָדָם אַחֲרֵי חַן וּמִצָּא"**.

"מִמְּחֻלֵּיק לְשׁוֹן, זה בלעם", כשראה הכלל ישראל ברכם תיכף ועי"ז באו לידי בחינה שלא היו במצב של; **"וְחַטָּאתִי נִגְדָּנִי תָּמִיד"**, מזה יצא גבה לבם ונפלו בשטים. הרי רואים אנו בזה את הסכנה הגדולה שיש בהיסח הדעת כל דהו מהחטא. ומזה מתבאר מהו ענין תוכחה ואיזה עיקר גדול הוא בעבודת האדם, שיהיה החטא עומד תמיד לנגד עיניו, השבת אבדה ופקוח נפש הוא כשאדם חוטא ואינו יודע מהחטא ובא אחד ומגלה לו שהוא מחיה נפשו בזה וע"ז נאמר; **"מוֹכִיחַ אָדָם... חַן וּמִצָּא"**.

"וּמִלְתָּם אֶת עֲרֻלַת לְבַבְכֶם וְעֲרַפְכֶם לֹא תִקְשׁוּ עוֹד" (שמות י טז) **כתב הסמ"ג; 'שזוהי מצות עשה של קבלת תוכחה, שענין קשה עורף הוא שאינו מקבל תוכחה'. וכתב הספורנו; "פי עם קשה עֲרַף אֶתָּה"** (דברים ט ו) **כי אמנם קשה עורף הוא ההולך אחרי שרירות לבו ומחשבתו, אע"פ שיודיעהו איזה מורה צדק בראיה ברורה, שמחשבתו היא בלתי טובה ומביאה אל ההפסד וזה כי לא יפנה אל המורה כאילו ערפו קשה**

כגיד ברזל, באופן שלא יוכל לפנות אנה ואנה אבל ילך אחרי שרירות לבו כמאז'. **וב'תורת כהנים' שמיני; "וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה זֶה הַדְּבָר אֲשֶׁר צִוָּה ה' תַּעֲשׂוּ" (ויקרא ט ו) א"ל משה לישראל: "אותו יצה"ר העבירו מלבכם, שנא'; "וּמִלְתָּם אֶת עֲרֻלַת לְבַבְכֶם", עשיתם כן; "וְנִקְּא אֲלֵיכֶם כְּבוֹד ה'", שתזכו לגילוי שכינה'.**

הרי דענין; "וּמִלְתָּם אֶת עֲרֻלַת לְבַבְכֶם", זהו ענין ביטול היצר. **ובסמ"ג כתב על זה; 'זוהו ענין קבלת תוכחה'.** ומבואר מזה יסוד גדול ונשגב בענין תוכחה, שכל יסוד היצר הריהו במחליק לשון והחטאים הרי הם כלא נגד היצר עצמו, שבוה כל הסכנה, **כל עבודת האדם היא; "וּמִלְתָּם אֶת עֲרֻלַת לְבַבְכֶם וְעֲרַפְכֶם לֹא תִקְשׁוּ עוֹד"**, שהוא ענין ביטול היצר והוא ענין תוכחה, שלא להיות מחליק לשון לעצמו בשום אופן ולא לפנות עצמו. וזהו; **"וּמִלְתָּם... וְעֲרַפְכֶם לֹא תִקְשׁוּ עוֹד"** שהוא קבלת תוכחה, שאך בזה הוא סוד כל ההצלחה עד כדי ביטול היצר.

ומזה תצא הערה נוראה לאדם; מהו; "מִמְּחֻלֵּיק לְשׁוֹן" ואיך שכל עסקו של האדם וטבעו הוא ההחליק לשון לעצמו, ביכולתו להונות עצמו וליחס לעצמו גדולות ונצורות ותכונותו הוא ההחליק לעצמו בגלוי ועוד יותר בסתר. **ומזה יתבונן האדם בגודל ערך לימוד המוסר ועד כמה הוא הכרחי לאדם; שיסוד המוסר הוא להעמיד את האדם על חטא לבל יהיה מחליק לשון לעצמו ובוה תלויה כל הצלחתו ואשרו עד שמוזה זוכה לגילוי שכינה. ('דעת חכמה ומוסר').**

"וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיִּדְבֹר ה' אֵלָיו מֵאֵתֶל מוֹעֵד לְאָמַר" (ויקרא א' א).

אלף של; "וַיִּקְרָא" זעירא כאילו כתיב; ויקר. וכתב 'כלי יקר' טעם לדבר; **'שבא הכתוב להשוות נבואת משה לנבואת בלעם שנאמר בו; "וַיִּקְרָא" (במדבר' כג ד). ואין הפי'; שיהיה בלעם שוה למשה בנבואה חלילה אלא כך פירושו; שמשה השיג יותר ממה שהיה ראוי להשיג על פי הכנתו כמ"ש; "אֲשֶׁר יִדְעוּ ה'" (דברים' לד י). אשר ידע את ה' לא נאמר, שהוא מצד הכנתו לא ידע את ה' על זה האופן, כי אם ה' ידעו ונתן לו תוספת שפע בזכות ישראל וכל שאר נביאי ישראל כל אחד לא השיג יותר מכדי הכנתו.**

אבל באומות העולם קם אחר לכבודן של ישראל, שהשיג יותר ממה שהיה ראוי להשיג על פי הכנתו. והנה כל מה שהנביא משיג ע"פ הכנתו, אותה נבואה דבוקה בו בעצם קנין דבוק לא יפרד ממנו, אבל כל מה שמשיג יותר

מכדי הכנתו, זהו אצלו במקרה ולא בעצם ורק מתת אלוקים היא, ע"כ נאמר לשון; "וַיִּקְרָא" במשה ובבלעם להורות שהיו שווים בזה, שהיתה בשניהם השגה מקרית נוסף על הראוי להם מצד עצמותם'.

ונראה לענ"ד; שאם כי צדק הכלי יקר' שכל מה שזכה בלעם לא היה אלא לכבודן של ישראל ומצדו לא היה מוכן לכך כלל וכן צדקו דבריו במשה רבינו להבדיל שהשיג יתר על הכנתו, אכן מה שכתב; **'שכל הנביאים לא השיגו אלא כפי הכנתם' אינו נראה, כי ודאי שכל נביא צריך הכנה להיותו ראוי לנבואה, אך לבסוף הוא משיג יתר על הכנתו כהנה וכהנה ממתנת אלוקים והא בלא הא לא סגי?**

גם כל הנביאים שעמדו לישראל לא השיגו ענין הנבואה אלא בשביל ישראל וכמ"ש **"חז"ל על שמואל הקטן; 'ראוי היה שתשרה עליו שכינה כמשה רבינו, אלא שאין דורו זכאי לכך' (סנהדרין' א:). וכן; 'שמונים תלמידים היו לו להלל הזקן, שלשים מהם ראוי שתשרה שכינה עליהן כמשה רבינו' (ב"ב' קלד:). ופי' רשב"ם; **'אלא שעון הדור גורם שאין הדור ראוי לכך'**. אף מי שהכין עצמו לנבואה וראוי הוא לכך, אין השכינה שורה עליו אא"כ הדור ראוי לכך, כי הנבואה ניתנה בעבור הדור.**

והדבר מפורש להדיא בדברי חז"ל; 'ר' עקיבא אומר: "וַיִּדְבֹר ה' אֶל מֹשֶׁה וְאֶל אֶחָדָם לְאָמַר", צא ואמור להם שבזכותם הוא מדבר עמי, שכל ל"ח שנה שהיה כועס על ישראל לא היה מדבר עם משה". אמר ר"ש בן עזאי: "איני כמשיב על דברי רבי עקיבא אלא כמוסיף על דבריו, לא עם משה בלבד היה מדבר בזכות ישראל, אלא עם הנביאים כולם לא נדבר עמהן אלא בזכות ישראל'."

וכן אתה מוצא בברוך בן נריה שהיה מתרעם לפני המקום; "למה נשתניתי מכל תלמידי הנביאים, יהושע שימש משה ושרתה עליו רוח הקודש, אלישע שימש אליהו ושרתה עליו רוח הקודש... "וַיִּגְעַתִּי בְּאֲנַחְתִּי וּמְנוּחָה לֹא מִצָּאתִי" (ירמיה' מה ג) ואין מנוחה אלא נבואה". בא וראה מה המקום משיבו; **"כֹּה אָמַר ה' הִנֵּה אֲשֶׁר בְּנִיתִי אֲנִי הַכֶּסֶם... וְאַתָּה תִּבְקָשׁ לָךְ גְּדֻלוֹת?" אמר ברוך בן נריה: "אם אין כרם אין סייג אם אין צאן אין רועה" (רש"י). הא אתה מוצא שאין הנביאים מתנבאים אלא בזכותן של ישראל' (ילקו"ש' יב).**

כי בהכנתו של הנביא בלבד לא סגי ומה שנותן הקב"ה תוספת שפע יתר על

גנזי המלך דברים הטעונים גיזה

הכנתו, אינו נותן אלא בזכותן של ישראל ואם הדור אינו ראוי אין הקב"ה נותן מתנת חיים. ומש"כ הרמב"ם; **'הנביא אפשר שתהא נבואתו לעצמו בלבד להרחיב לבו ולהוסיף דעתו ואפשר שישולח לעם מעמי הארץ'** (יסודי התורה' ז ז). אין בדבריו סתירה לכל מה שביארנו; כי אף מה שזוכה הנביא לעצמו להרחיב לבו ולהוסיף דעתו, אף זה אינו אלא בזכותן של ישראל ולצורך דורו הוא זוכה להתעלות ולא לצורך עצמו בלבד וזה ברור. אמנם אע"פ שגם נביאי ישראל לא השיגו הנבואות ע"י הכנתם בלבד אלא על ידי מתת הקב"ה, מכל מקום כיון שהכינו עצמם לנבואה, הרי ע"י שניתוסף להם מתנת חיים יתר על הכנתם, נתעלו למדרגות רמות ונישאות, לא כן נביאי אומות העולם שלא הכינו עצמם כלל,

אע"פ שנתנבאו לא נתעלו כלל ונשארו בתחתית הסולם וכמו שקרה לבלעם שלמרות נבואתו העילאית נשאר בשפל המדרגה.

ואיתא במדרש; 'אמר משה לפני הקב"ה: 'יטול יהושע ארכי שלי (ממשלה שלי) ואהא חי'... הלך משה לשמאלו של יהושע, נכנסו לאהל מועד ירד עמוד הענן והפסיק ביניהם, משנסתלק עמוד הענן הלך משה אצל יהושע ואמר לו: "מה אמר לך הדיבור?" א"ל יהושע: "כשהיה הדיבור נגלה עליך יודע הייתי מה מדבר עמך?" אותה שעה צעק משה ואמר: "מאה מיתות ולא קנאה אחת"' (דב"ר' ט ט). ונראה שכונת יהושע היתה לומר; כי אפשר למסור אך ורק את הדיבור ואת הציווי, אבל את ההתקרבות והדביקות

בהשי"ת שבאה ע"י הדיבור זאת לא ניתן להמסר כלל.

ויתכן לפרש בזה את מאמר חז"ל; **'מה בין נביאי ישראל לנביאי אומות העולם? אין הקב"ה נגלה על נביאי או"ה אלא בחצי דיבור כמ"ש; "ויקרא אלקים אל בלעם" (במדבר' כג ד) אבל נביאי ישראל בדיבור שלם כמ"ש; "ויקרא אל משה" (ויק"ר' א יג). ויש לפרש; שנביאי ישראל משיגים ע"י הדיבור את השלימות הראויה ונדבקים בהשי"ת כביכול, לא כן נביאי או"ה אין להם אלא חצי דבור, רק ציווי ה' נמסר להם אבל אינם נדבקים בו כביכול ונשארים בשפלותם כשהיו. וזהו לשון; **'ויקרא' דרך מקרי וארעיות שאין לו קשר לעצמיותם וכפירוש ה'כלי יקר'.** (שיחות מוסר' ב כה). ■**

המלך והגזר

מונחת היא לפנינו מתחת לרגלינו ואין אנו שמים אל לב. אבל גם השמים לבם רובם הם כסוס זה הגחון ואוכל בכל פה את העלים החיצונים ומאושר הוא, בטוח שבכך מיצה את כל הפרי... מעטים הם היודעים לאחוז בעלים החיצונים ולנבון לעומק. מעטים הם היודעים לעמול ולחשוף את הפרי ולהוציאו לאור העולם. אף בענין החכמה כך הוא; התענייני וראיתי מה רבים הם החכמים בעיניהם הרואים ראייה שטחית ומסיקים מסקנות שטחיות ובטוחים שמיצו את הנושא והגיעו לתכליתו. מעטים הם היודעים שיש עומק לפנים מעומק ומעטים עוד יותר יגיעים לחשוף רובד לפנים מרובד עד שהם מגיעים אל הפרי, אל לב האמת. וזהו שאמרו חז"ל; **"פי לא נָבַר כַּך הוּא מְכַם"** (דברים' לב מז) **ואם ריק הוא, מכם הוא, שאין אתם יודעים לדרוש בשעה שאין אתם יגיעים בו' (ב"ר' א יד).** ■

הירק אני מכיר כשהוא מוגש לשולחני, מרהיב עין בצבעו ומשמח חיד בטעמו". **"אם כן, אמר היועץ: "אבקש מהמלך להלות אלי ולראות את שדה הגזר בהדר הטבע, שם יבין את כל החכמה כולה ברגע אחד". התעוררה סקרנותו של המלך והורה לחבוש שני סוסים ויצא עם היועץ לטיול בשדות שמחוץ לעיר. טיל המלך והתענג על הרוח הקלילה ועל מרבדי הדשא שמתחת לרגליו. שאל היועץ: "אמור לי מלכי, איזה ירק גדל בשדה זה?" הביט המלך ומשך בכתפיו. בשדות סמוכים דוקא ראה עגבניות וקשואים ושאר ירקות ואילו כאן; פלומות ירק ותו לא. **ראה את סוסו לוחך את הירק ברוב הנאה ואמר: "אולי שדה מספוא הוא זה".** גחן היועץ, חפן אגודת ירק, משך ועקר גזר ענק כתום... שתק המלך וחיסה להסבר והיועץ אמר: **"הנה מלכי, תרתי וראיתי כי כזאת היא החכמה****

'ויקרא אל משה ונדבר ה' אלי מאהל מועד' (ויקרא' א א)

'כל תלמיד חכם שאין בו דעת נבלה טובה הימנו' (ויק"ר' א טו).

מעשה במלך חובב חכמה ודעת שקרא ליועצו הזקן ואמר לו: "נכספה נפשי לדעת את חכמת הגוים ובני קדם, אך אין עיתותי בידי. לך ותור חפש ובקש תמצת את חכמתם והשיבני דבר". יצא היועץ לדרך ארוכה וכעבור זמן רב שב. התיצב לפני המלך... אמר לו המלך: "אין עיתותי בידי לעין בכל הספרים, חכם אתה ותוכל לתמצת הכל במשפט אחד". השתתוה היועץ ואמר: "גזר". אמר ולא יסף והמלך התפלל: "גזר!" **השתתוה היועץ ושאל: "כלום ראית מימך אדוני המלך שדה גזר בעונתו?" "לא", הודה המלך: "רק את**

ירחי כלה

האולם, בדקדוקי תפריט, בבחירת תזמורת, בהבאת צלם... מדוע? למי זה נחוץ? מה זה נותן וכמה כסף זה עולה? **והתשובה;** כי הכלה חביבה. איננו נפטרים ממנה סתם כך אלא אנו מוקירים אותה ומתכשטים אותה ומביעים את חיבתנו בכל אותן ההכנות והכסף והטירחה הם כבר פרט שולי. **והנמשל;** מובן כבר מאליו... (הרב שלום מאיר וולך שליט"א) ■

הון כה רב על קניית מצרכים כה רבים בהכשרים המהודרים?" ואולי אף יוכיחו שאפשר לצאת ידי המצוה כהלכתה בהרבה פחות טירחה והוצאות. נניח שהם צודקים אבל כשמארסים בת גם אז אפשר להוציאה מהבית כמו שהיא, בבגדי שבת ולערוך סעודת מצוה קטנה ולשחרר את בני הזוג לדרך החדשה. אך לא עושים כן אלא שבועות מראש טרודים בהכנות בשמלת הכלה, בהזמנת

בספר 'שיח שרפי קודש' מובא בשם הרבי מפשיסחא זצ"ל שאמר: "החומרות הרבות שעם ישראל מחמיר בפסח הריהו כתכשיטי כלה". כך אמר ולא פירש את דבריו למה התכון. כשמענינים באימרה מתפעלים מעמקותה. רבים שואלים: "מדוע טורחים כה רבות לכבוד החג? מדוע למרק כל פינה ולקרצף את הידיות ולהפוך הכל על פיו? מדוע להוציא

"אָדָם פִּי יִקְרִיב מִכֶּם קִרְבָּן לַה'"

"פִּי כָל שֹׂאֵר וְכָל דְּבַשׁ לֹא תִקְטְרוּ מִמֶּנּוּ אִשָּׁה לַה'" ('ויקרא' ב יא)

בעל ספר ה'חינוך' זצ"ל שם לו כהת ממטרותיו לכתוב את טעמי המצות ולקתייהם וכתב; שהשאר והחמץ מקורם הוא בבצק שהניחוהו לתפוח על שמריו, הרי שהחמץ הוא רמז לעצלות ולחוסר מעש וביקשה התורה לרמוז; כי אי אפשר להתעלות בעבודת ה' מתוך עצלות ורפיון. וכן אמרו חז"ל; 'הוי עז כנמר וקל כנשר ורץ כצבי וגבור כארי לעשות רצון אביך שבשמים' ('אבות' ה כ). וכן הוזהרנו שלא לערב דבש במנחה שכן הדבש מורה על מתיקות ומגדנים. וצריך האדם לדעת שאם ירדוף אחר מעדנים ומותרות הם יסיטוהו מהעמל להשגים רוחנים וכמו שאמרו; 'כך דרכה של תורה פת במלח תאכל' ('אבות' ו ד). ותדע מהו העיקר ומהו הטפל, שהרוחניות עיקר והגשמיות טפלה לו.

רבנו בחיי זצ"ל כתב; שהשאר והדבש רומזים לשני היצרים המחטיאים את האדם ומציאים אותו מעולמו. הגאווה נמשלה לחמץ המתפיה את העיסה יותר מטבעה ועל כן כינו חכמנו ז"ל את היצר הרע; 'שאר שבעיסה' ('ברכות' יז). ואסרוהו בפסח זמן היציאה ממצרים ותועבותיה ששרשן בגאווה; 'מי ה' אֲשֶׁר אֲשַׁמֵּעַ בְּקוֹלוֹ' ('שמות' ה ב). 'לי אָרִי וְאֲנִי עֲשִׂיתִנִּי' ('יחזקאל' כט ג). ואכן; דבש בגימטריא; אשה המסמלת בספר משלי את הפיתוי והמדוחים. ולכך כיון אדם הראשון בהתנצלותו; 'הָאִשָּׁה אֲשֶׁר נָתַתָּה עִמָּדִי הִיא נָתַתָּה לִּי מִן הַעֵץ נֹאכַל' ('בראשית' ג יב). היינו; כח ההתפתות הטבוע בי הוא שהדיחני. ובבוא האדם להקריב קרבן ולהתקרב לבוראו עליו להתנתק משני מדוחים אלו.

הגה"צ רבי יהודה צדקה זצ"ל היה מזהיר את תלמידיו להתרחק ממידת הכעס. וכך נהג לומר: 'אדם הכועס עושה את נפשו טרפה כמ"ש; 'טַרְחַף נַפְשׁוֹ בְּאָפוֹ' ('איוב' יח ד). אף תלמידיו העידו בו שהאריך אפו כל ימיו ומעולם לא ראו אותו בא לכלל כעס זולת כשהיה נוגע לכבוד שמים. אם קרה בנוכחותו שמישהו דיבר סרה בתלמיד חכם לא היה כובש את כעסו ומיד הרים את קולו וגער בניזיפה לשתקו. והיה רגיל לפרש

כרב ושולחים את מנחתם ואיני מקבלה ברצון כי מוכיח ה היא על רגשותיהם אבל אתה, במחילה, קמצן מטבעך וכל השנה חי אתה לעצמך ובהגיע ימי הפורים בוש אתה להיות יוצא דופן ושולח כמה שקלים. אם כן אין במתנתך יותר משקלים אלו והאמן לי, איני זקוק להם". והנמשל מובן; אין לקדוש ברוך הוא חפץ בקרבן כשלעצמו, אם האדם מביאו כדי לבטא את רגשותיו וכביטוי לחפצו להקתרב ולהתקשר לבוראו כי אז לריח ניחוח הוא ולרצון, אבל אם האדם חי מנותק מבוראו וחושב לצאת ידי חובתו בקרבנו אין להקב"ה חפץ בשניהם... ונזכור; שבזמן שהתפילה הרי היא קרבן. (הרב שלום מאיר וולך שליט"א)

אומר על כך הצדיק רבי אברהם יהושע השל מאפטא זצ"ל; 'כשמקוים באדם; "אָדָם פִּי יִקְרִיב מִכֶּם", כשנכון האדם להקריב למען ה' יתברך מעצמו ומבשרו ובמסירות נפש הרי זה בבחינת; "קִרְבָּן לַה"'. אך; "וּמִן הַצֹּאן", המסתפק בתרומות כספיות בלבד ואינו מוכן תרום את נפשו לכבוד ה' נאמר עליו בתורה; "פִּקְרִיבוּ אֶת קִרְבַּנְכֶם", זהו הקרבן שלכם שערכו מועט ואינו קרבן לה'.

"אָדָם פִּי יִקְרִיב מִכֶּם קִרְבָּן לַה'" ('ויקרא' א ב)

שאל רבנו האלשיך הקדוש זצ"ל: "מדוע פתח הכתוב בלשון יחיד; "אָדָם פִּי יִקְרִיב מִכֶּם קִרְבָּן לַה"'. וסיים בלשון רבים; "פִּקְרִיבוּ אֶת קִרְבַּנְכֶם". ותיירץ; שאם אדם מיישראל חוטא הוא עונו ישא אבל אין לנקות את החברה מאשמה. כי אם היתה אוירה של יראת שמים ויראת חטא, אם היתה אוירה של קדושת שבת ומורא חילולה היתה האוירה מחלחלת ומשפיעה עד שלא היה יהודי החוטא אף בשוגג. לפיכך; אף שאין לנקות את החוטא מאשמה היתה החברה כולה צריכה להביא אף היא קרבן לחטאתה, אלא שהבורא יתברך חס עלינו וכלל את החברה בקרבנו של החוטא; "פִּקְרִיבוּ אֶת קִרְבַּנְכֶם".

"אָדָם פִּי יִקְרִיב מִכֶּם קִרְבָּן לַה'" ('ויקרא' א ב)

לרבנו יוסף חיים מבגדד זצ"ל משל נאה ביחס שבין הכונה למעשה; משל לאדם שנשא אשה ואמר: "אוהב אני תרנגולת ממולאת בשר טחון ואורז". בישלה לו. טעם ואמר: "חסרים תבלינים. אני אוהב שיהיה גם תבלינים באוכל כי בלי זה הטעם תפל". חשבה האשה לעצמה; אם הוא אוהב תבלינים אמלא לו תרנגולת בתבלינים... אמרה ועשתה. למחרת בא לאכול וניחוח התבלינים היכה באפו, אך כשטעם התעותו פניו, הוא לא היה יכול לאכול מפני גודש התבלינים ואף בשר התרנגולת התקלקל מעודף התבלינים. שאל אותה: "מה עשית?" אמרה לו: "הרי אתה כמו פייך אמרת שאוהב אתה תבלינים ולכן מלאתי בם את התבשיל". ענה לה בעלה: "התבשיל ערב כשהוא ממולא בבשר ואורז והתבלין מטעימם, אבל כשלעצמו אינו בר אכילה". והנמשל; מעשה בלא הכנה ראויה ובלא כונת הלב כמוהו כתבשיל תפל בלא תבלינים. אבל הכונה לבד בלי המעשה הריהו כתבלין בלא מאכל...

מעשה ברב בעיר גדולה שהיה עשיר גדול, כל השנה טרח בתקנת בני העיר; פסק הלכות, מסר שיעורי תורה, השמיע דרשות, תיווך במריבות ועסק בשלום בית. אף תמך בכספו בעניים והלוה לנזקקים אהבת נפש אהבהו. בפורים שלחו אליו כל בני העיר משלוחי מנות כדי להביע הוקרתם, היה שם קמצן אחד שמפני הבושה שלח גם הוא שקלים אחדים ביד משרתו. לפנות ערב הגיעו כל נכבדי העיר לסעודה בבית הרב, כראות הרב את הקמצן הושיט לו את השקלים ששלח. נרתע הכילי. ואמר לו הרב: "קח, הלוה שלך הם, איני חפץ במתנתך". נפגע הכילי וטען: "לו היה מחזיר לכל בני העיר את מתנתם ניחא שהרי כתוב; "נְשׂוּנָא מִתְּנָת יְהִיָּה" ('משלי' טו כז). אבל את מתנתם לקח ואת שלי החזיר"?! ענה הרב: "הלא תבין. לעולם חשים כל בני העיר אהבה וחיבה לרבם והיו חפצים לעטרו בזהובים בכל ימות השנה. אלא מאי, טרודים הם על המחיה ועל הכלכלה ואינם פנוים להביע ולהוכיח את חיבתם ובהגיע ימי הפורים פנוים הם ממלאכה שמחים בחזרה ונזכרים

"עשיתי כמעשה קודמי... אמר לו השר: "שוטה שבעולם. וכי חסר לי כסף שאני צריך עוגה?! אלא אותו רועה שהתרפס בפני וקיבלתי את התנצלותו והעוגה באה רק כאות על כניעתו לפני, אך אתה לא עשית כן וראוי להענישך. והנמשל; אין הקדוש ברוך הוא חפץ בגוף הקרבן אלא בחרסת הלב של המקריב והכנעת לבו כמעשה הרועה הראשון דוקא.

"ויקרא אל משה וידבר ה' אליו מאהל מועד" (ויקרא' א א)

בספר 'שיח צדיקים' הובא פירושו של רבי ברוך מגארליץ זצ"ל; אמרו חז"ל; 'כל תלמיד חכם שאין בו דעת נבלה טובה הימנו' (ויק"ר' א טו). פירושו; כונת חז"ל כאן לאותם 'רבנים' הנתנים הכשרים על בשר וכדומה בעד בצע כסף ואינם מפקחים ברצינות כפי הנדרש. יוצא שהם מכשילים את הרבים רח"ל באכילת נבלות וטרפות. והם אותם רבנים גרועים יותר מן הנבלה כי נבלה יכולה להכשיל את האדם האוכלה רק במקום שהיא נמצאת אבל הרבנים הנ"ל מכשילים את הרבים גם מרחוק ולא רק במקום מסוים, על זה אמרו חז"ל; 'תלמיד חכם שאין בו דעת' לעשות כדת וכדין תורה בתנו השגחה על כשרות הבשר, 'נבלה טובה הימנו'. ■

שגגת חטאת זולתי ממוקשי העם, כאמרו; **'המתפלל וטעה סימן רע לו ואם שליה ציבור הוא, סימן רע לשולחיו'** (ברכות' ה ה). זהו שאמרו על הפסוק; **"דור ואמרו; שהעידו מן השמים שהיו גדולי עולם שהיו ראויים שתשרה עליהם שכינה כמשה רבנו ע"ה אלא שלא היה דורם ראוי לכך והדור הגביל את התעלותם.**

המשיל זאת המגיד מדובנא זצ"ל; רועה צאן שכח את תרמילו וכשהציק לו הרעב נטש את צאנו והשביע נפשו בסעודה דשנה במסעדה וכשחזר למרעה לא מצא את צאנו. שאל מאנשי המקום עליהם והם סיפרו לו שצאנו פרצו את הגדר ונכנסו לגנו מרהיב העין של השר ורמסו שם שושנים וקלקלו את הגן וכשנודע הדבר לשר ציוה לכולאם אצלו. עמד הרועה תוהה ואובד עצות עד שנגש אליו אחד מזקני העיר ואמר לו כי ידוע לו שלפני מספר שנים קרה מקרה מעין זה ואותו הרועה שחכם היה קנה עוגה מפוארת והגישה דורון לפני השר וכשהתנצל על המקרה שחרר השר את צאנו. כאשר שמע זאת הרועה מצא הרעיון חן בעיניו ואף הוא עשה כמעשה קודמו וקנה עוגה מפוארת לשר, אך לרוע מזלו לא מצא את השר במקומו ונודע לו כי השר יצא לעיר אחרת. לא איבד הרועה את עשתונותיו והניח את העוגה על שולחן השר, פרץ את דיר הצאן ולקח את צאנו. **כשחזר השר למקומו קרא לו ושאלו: "מדוע לקחת את הצאן?" השיבו הרועה:**

"אם הפהן המשיח יחטא לאשמת העם" (ויקרא' ד ג)

רבנו אברהם אבן עזרא זצ"ל פירש; כיצד קורה הדבר שהכהן הגדול המרומם והנעלה חוטא? אין זאת כי אם באשמת העם, כי **כשלעצמו;** הכהן הוא נושא התורה והוא עצמו נשמר וקדוש לה' אלא שהשתרשה בעם אורת חטא וחלחלה לרבדים הגבוהים והשפיעה אף על המרומם בעם. **כיוצא בכך פירש רבנו עובדיה ספורנו זצ"ל; כלומר; שלא תקרה לו**

זהירות מהנוכלים

והתגלה צבעה האפרפר המקורי של הפנינה. משל נוקב הוא ומתאים כל כך לעניינו; אנשים שואלים: "מה נורא כל כך בחטא בשוגג? אמנם נעשה מעשה עברה אבל אם נקלף את המעשה נגלה שלא היה מתחתיו כל מחשבת זדון ורצון לחטוא ולא היתה כאן כונה לעברה, אז מדוע החמירה עליו התורה ואמרה שהוא צריך להקריב קרבן חטאת"?! השאלה טובה, אבל אם כבר לקלף זה לא נעצר כאן. נכון שהיתה כאן 'רק' שכחה אבל ממה היא נבעה? האם גם ביום כיפור ישכח הלילה ויאכל? **! והתשובה היא;** כמובן שלא כיון שהוא חדור בקדושת היום. והשבת, האם אינה קדושה?! ואם לא ידע שזה אסור מדוע לא למד?! אלא שהוא היה שוה נפש ואדיש לתוצאה של תקלה וממילא הפנינה היקרה שבה ואיבדה את יופיה... (הרב שלום מאיר וולך שליט"א) ■

מלכותית. כיון שהיה בידו כסף רב בחר **בסחורה היקרה ביותר;** פנינים ורודות זוהרות ענקיות ועגולות, אמנם גם שם היה גבוה מחירן והרקייע שחקים אך לא היה צבע כצבען וכשיביאן עמו ירויח כפל כפלים. **שמח היה על בחירתו רק דבר אחד העיב על שמחתו;** המכס שהושת על הפנינים הורדרדות אף הוא היה כפול ומכופל. **כסוחר ממולח מצא לכך עצה;** קנה צבע לכה אפרפר וכיסה את הפנינים בשכבת צבע, ביגיעה ובשקידה פנינה אחר פנינה והמאמץ היה כדאי, כשהגיע לדוכן המכס והציג את פניניו עויה המוכר פניו ופטרו בסכום פעוט. עתה היתה שמחתו של הסוחר שלמה והרוח העצום מובטח במלואו, פנה לביתו ושלח את בנו לקנות בקבוק אציטון, נטל מכחול זעיר והחל להמיס את שכבת הלכה האפרפרה. **דא עקא;** שעם שכבת הלכה האפרורה הוסרה גם שכבת הצבע הורדרדה

מעשה באדם קשה יום שעמל קשה לפרנסתו וזכה יום אחד בגורל. אמנם לא בפרס הגדול אך בהחלט בסכום נכבד. **חשב לעצמו;** חסל סדר העבודה המפרכת אשלח ידי במסחר וארויח בקלות סכומים נאים כך אפרנס את משפחתי ברוחה ואחיה כאחד הנגידיים. באיזו אומנות יבחר? החליט לסחור בפנינים עבורן אין צורך בהתמחות רבת שנים כבענף היהלומים והכללים פשוטים ובסיסים; ככל שהפנינה גדולה שקופה וזוהרת יותר כך עולה שויה. גם הצבע קובע (אין יקרות מהפנינים הורודות). מכיון שסכום נכבד של מזומנים בידו החליט להיות יבואן, נסע לאיי הפיליפינים שם שוליים את הפנינים ממעמקי הים והציג עצמו כסוחר בפנינים. מיד נהרו אליו סוחרים המקום והציעו את מרכולתם מגוון עצום של פנינים בכל הצבעים והגדלים, מגריסי פנינה אפורים ודהויים ועד לאפוני פנינה

'פרי חיים' מרבינו מרן בעל 'אילת השחר' שליט"א

'עם ה' חזקו ונתחזקה' (סליחות)

כלל ישראל בכלל ועולם התורה בפרט, שרויים בפחד נורא כאשר משנאי ה' נושאים ראש ונועצו לב יחדיו לאמר... ה' ישמרנו ויצילנו ממחשבתם הנוראה.

וזכינו (בשבוע שעבר – ונתאחר כתיבת הדברים בגליונינו) ולקח רבינו את קולמוסו הטהור עם קולמוס הלב – לבן של ישראל וכתב כמה דברים להתחזק בימים אלו בפרט ועלינו ליישם את הדברים.

והלואי שבזכות כל החיזוקים ובזכות כל התפילות בארץ ובעולם ירחם עלינו 'אבינו מלכנו' ונזכה לראות בקרוב שיקויים בנו; **"עצו עצוה נתפר דפרו דפר ולא יקום פי עמנו קל" (ישעיה' ח י).**

מכתב

בס"ד

באתי לחזק הבני תורה, אשר לדאבונינו אנו כולנו בפחד על גורל בני תורה ועמלי תורה מהצעירים, אשר זה המשך להיות כל העתיד הנועד לדור הבא.

וכל אחד ישתדל להוסיף תורה והוא; בקביעת עתים לתורה ובני ישיבות ילמדו יותר בהקפדה לנצל את הזמן ללימוד התורה. ושמירת שבת וכל דקדוקי המצוות ומן השמים ירחמו שלא יגזרו גזירות יותר ונזכה להרים קרן התורה במהרה בימינו. ובאתי להוסיף, לבקש מתלמידי הישיבות להשתדל בעצת הרמח"ל זצ"ל במשך ה' יממות, כדי לבטל הגזירה אשר רוצים לגזור לבטל הישיבות מישאל.

ונקוה בעזרת השם שזה יהי' בסיעתא דשמיא להפר עצת אלה הזוממים לבטל תורה מישאל.

הכותב בצער על הגזירות הנוראות אשר רוצים לבטל תורה, וזכות הלומדים יבטל ויפר את עצת הזוממים.

פורים דמוקפין תשע"ג לפ"ק א.ל. שטיינמן

ולא אמרו דבר זה על שאר מצוות שאם יקיימום כל ישראל יהיו נגאלים, רק על שמירת שבת. וצריך טעם; מה המיוחד בשמירת שבת?

עוד; מצינו שהמחלל שבת דינו כעובד ע"ז, חייב סקילה כעובד ע"ז וכן לענין עוד הלכות וכן להיפך; **'אפי' היה חוטא גדול ועובד ע"ז כדור אנוש אילו שומר שבת מוחלין לו' (שם)** רואים גודל ענין שמירת שבת.

והענין בזה; כי המשמר את השבת, מגלה בזה שהוא מקבל עליו עול מלכות שמים, שהקב"ה הוא מלך ומנהיג את הבריאה. כי ע"י שמירת שבת הוא מעיד כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ... וכן להיפך; כשמחלל שבת הוא מורד במלכות שמים.

הרי לנו כמה גדול שמירת שבת כראוי, כי בכל הפרטים וכל הדינים ע"י שמירתם יש קבלת מלכות שמים. אך קשה מאוד לקיים הכל ואמנם אין לומר ח"ו שלא נזהרין בחילול שבת, אבל יש דברים שאדם דש בעקביו כמו דיבור בשבת, שאמרו חז"ל; דבקושי התירו לומר שלום בשבת, בשבת כל דיבור מיותר אפי' שאינו אסור בחול, מ"מ בשבת יש שו"ע על כל דיבור ודיבור מה מותר לומר ומה אסור. וכל זה נוגע לשמירת שבת ועל ידי שמירת שבת בדקדוק זוכים לקבל עול מלכות שמים.

כל "שומר שבת" כדת...

בהזדמנות מסוימת אמר לרבינו ידידינו הבלתי נשכח הרה"ג ר' יצחק לוונשטיין ז"ל: "על א' הידוע לחרדי ממש, שהוא 'שומר שבת', שאל אותו רבינו: "מנין לך? וכי בדקת את דרכיו? הרי להיות 'שומר שבת' זה לא כ"כ פשוט?! והביא רבינו משל, שלא להזיז שקית ניילון ריקה שהי' מונח בה חלה, מחשש שזה מוקצה... וכהנה רבות... ואמר דאינו מחלל שבת, אבל להיות נקרא – שומר שבת! זה לא פשוט כלל וכלל. ■

והנה המתבונן יראה שהם ב' חלקים במכתב; דבאופן כללי נתן רבינו דבר חיזוק לכל אחד ואחד במה שהוא. דבר ראשון; לראות לנצל את הזמן מה שיותר רק לתורה! וכפי שאמר בעל פה, שהעיקר הוא להרבות תורה ותורה, כל מה ששייך, כי תורה זוהי הזכות הכי גדולה ובוזה עושים נחת רוח להקב"ה והלואי שבזכות זה יחוס וירחם ה' עלינו. עוד הזכיר רבינו; ענין 'שמירת השבת' ופירש בע"פ דכולל כמה דברים, א'; בכניסתה - לראות לפרוש ממלאכה בזמן מוקדם – לכל הפחות חצי שעה לפני השקיעה. ב'; להיזהר מאד בשמירת השבת בכל פרטיה ודקדוקיה ובכלל זה ג"כ שלא להרבות בדברים יתרים בשבת קודש וכמובא בתוס' ('שבת' קיט:)) באימי' דרבי יוחנן דהוי משתעי טובא, אמר לה: "שבתא" ושתקה. וכ"ש להיזהר מאד מדיבורים אסורים.

והחלק השני במכתב; היא פניה מיוחדת לתלמידי הישיבות הקדושות, להשתדל בעצת הרמח"ל זצ"ל וכו'. (ורצון רבינו; שלא להרבות בדברים על זה). רק יתברכו כל עמלי תורה שהיו שותפים במבצע הזה, בברכות שמים. והלואי שנזכה כבר לראות בישועת ה' בהצלת עולם התורה ובפריחת בני התורה לתפארת בישראל.

והנה לאחר שנתפרסם המכתב, פנו בשאלה לרבינו מהעוסקים בחינוך בנות ישראל: "מה ראוי לבנות ישראל הכשרות להתחזק בימים אלו כדי להוסיף רחמי שמים, לבטל את רוע הגזירה?" והשיב רבינו: "ג' דברים - שיאמרו תהלים. וידקדקו בשמירת השבת. ובשמירת הדבור.

וראיתי להוסיף קטע ממה שדיבר רבינו בהזדמנות בענין דקדוקי שמירת שבת; (- נדפס ב'מפקודיך אתבונן' ב)

חז"ל אומרים; **'אילו שמרו ישראל שתי שבתות מיד היו נגאלין' (שבת' קיח:)**

סדר פסח תימני / ספרדי לצפייה

במחיר 10 ₪
להשיג ב"שופר"
03-6777779

הגרגרים והשחמט

נחשב; במשבצת החמישית; מאתים וחמישים ושישה גרעיני תבואה. **בשישית;** ששים וחמשה אלף חמש מאות שלושים ושישה. **בשביעית;** ארבע מליארד ושלוש מאות מליון. **בשמינית;** שמונה עשר וחצי מליארדי גרגרים. **בתשיעית;** שלוש מאות ארבעים ושנים מילארד מאתים וחמשים מליון. **בעשירית;** מאה ושבעה עשר אלף מאה שלושים וחמש מליארדי גרעיני תבואה. **באחת עשרה;** מליארד מליארדים ושלוש, **בספרות;** אחת, שלוש ושבעה עשר אפסים... **במשבצת הארבע עשרה;** אחד עשר אלף אפסים, **במשבצת שאחריה;** מאה עשרים ואחד מליון אפסים... אבל המלך כידוע לא נשאר חייב והורה להכרית את ראשו של הממציא ונפטר מן החוב. **והנמשל;** זהו שאומר ה'סבא מקלם'; השפעת ששים וארבע מעשים עלינו לטוב או למוטב **בהבדל אחד;** שמדה טובה מרובה ממידת פורענות פי חמש מאות. (הרב שלום מאיר וולך שליט"א) ■

מוכפל בריבוע 'כמשבצות השחמט' ('אור רש"י'). **וכונתו של ה'סבא' לסיפור הידוע;** המשחק הומצא בפרס וממציאו הגישו כתשורה לשאה הפרסי שאמצו בחום וקראו על שמו. היה זה המשחק הנפוץ בארמונו **ועל כן נקרא גם;** 'משחק המלכים'. **קרא המלך לממציא ואמר:** "אין המלך נשאר חייב, נקוב שכרך ואתנה". **קד הממציא ואמר:** "מה אבקש מהוד רוממותו; בלוח המשחק ששים וארבע משבצות. ישימו על הראשונה גרגר תבואה אחד על השניה שנים על השלישית ארבעה על הרביעית ששה עשר וכך במכפלות המספר בעצמו עד למשבצת הששים וארבע והיה זה שכרו". **תמה המלך:** "בידך לבקש עושר רב ואתה מסתפק בקומץ גרגרי תבואה?! אבל רצונך הוא כבודך". הורה שיביאו שק וישימו בו את הגרגרים. **כעבור יומים התיצב שר החקלאות לפני השאה הפרסי והודיע:** "אדוני המלך, אין די בכל ממגורות התבואה ברחבי הממלכה ליתן לו את שכרו".

"נפש פי תחטא בשגגה מפל מצות ה' אשר לא תעשינה ועשה מאחת מהנה" (ויקרא ד ב)

פרש רבנו האלשיך הקדוש זצ"ל; האדם רגיל להתיחס בסלחנות לחטא בשוגג, שהרי במה הוא אשם?! אבל על האדם לדעת שהחטא בשוגג היא תוצאה של חטאים קודמים במזיד ועברה גררה עברה. שאם לא כן הרי אין הקדוש ברוך הוא מביא תקלה אפילו על בהמתן של צדיקים **וכתוב;** "רגלי חסידיו ישמר". **וזהו;** "נפש פי תחטא בשגגה". כיצד זה קרה? **הרי זו תוצאה;** "מפל מצות ה' אשר לא תעשינה ועשה מאחת מהנה". **הגאון רבי איצלה בלאזר זצ"ל כתב;** שאם אדם עבר עברה ושנה בה נעשית לו כהיתר. ואיזו תהום פעורה בין תחושת עברה לתחושת התר, כך בכל פעם נוספת שחוזר על חטאו משתרש החטא באותה עצמה מבהילה, כלומר; פי שנים ('כוכבי אור'). **הוסיף על כך ה'סבא מקלם' זצ"ל;** שהרושם של החטא הוא

עיקר וטפל

אני רך ונימוח". שמע הדבש כמה משתוקק הצנון להשתדך בו וכמה הוא מוכן להקריב, לא עמד בו הכח לסרב והסכים לשידוך. "זה סיפור השידוך" **אמר הרב:** "ומה דעתך לתוצאה"? "אמנם, אין זו ריבת תפוחים או אוכמניות" **חיוה התלמיד את דעתו:** "ועם כל זאת, אינה כה רעה". "אכן" **הסכים הרב:** "אבל את העיקר שכחתי לספר... השנים התקשרו ובסעודת הנישואין הוגשה המרקחת לשלחן. **נברו בה הלומדים ושקלו מה ברכתה;** מצד אחד, הדבש המתיק וריכך ועידן את טעמה... **ובכל זאת נמנו וגמרו שברכתה;** 'בורא פרי האדמה' **כי ככלות הכל;** הצנון הוא העיקר והדבש טפל לו". הבין התלמיד מה דעת רבו על השידוך ומה צופה לו רבו בעתיד מי יהיה עיקר ומי טפל בשידוך זה. (הגדה של פסח' **'מעשה רב')** ■

את מעמדו. מה עשה? **שלה שדכן אל הדבש ובפיו הצעה:** "הצטרף נא אלי והיה לחתני, יחדיו נתגורר ומחלקך יהיה חלקי". מובן שהדבש לא אבה לשמוע. "מה זה עלה בדעתו" **התרעם באזני השדכן:** "הלא אנו שני הפכים. אני רך כשמן הטוב והוא נוקשה כאבן. אני מתוק לחיך והוא מר וחרף. אני זך ושקוף למראה והוא קליפתו שחורה וסמוקה לזעוה. איך חשב שנוכל להשתדך?! שם השדכן ומסר את תשובת הדבש ואף חיוה דעתו שצודק הוא בדבריו. **הגיב הצנון:** "ודאי שכך, שאילולא כן לא הייתי רודף אחריו. **שוב ואמור לו שנכון אני ללכת לקראתו בכל דבר;** אם טוען הוא שקשה אני, יגרדוני במגרדת ויפוררוני. טוען הוא שכהה ושחור אני, יקלפו קליפתי ויחשפו את לובני. אם רך הוא ונזיל, מסכים אני שיבשלוני עמו עד שאהיה אף

"אל תאכלו ממנו נא וקבל מבשל במקום פי אם צלי אש" (שמות יב ט)

'כמות שהוא' (רש"י) מסופר על תלמידו של הגאון רבי חיים מוולז'ין זצ"ל שבא לשאול בעצת רבו: "מציעים לו לשאת את בתו של עשיר מופלג המוכן לפרנסו בכבוד ויקר ולאפשר לו להמשיך לשקוד על התורה, דא עקא, הלה בור ועם הארץ ואינו יודע צורת אות". **שאלו הרב:** "האכלת מימך מרקחת צנון"? תמה לשאלה. היה זה מעדן שכיח, מרקחת צנון בדבש. **והרב הוסיף ושאל:** "האם שאלת פעם את עצמך כיצד קם והיה שידוך כה מוזר של צנון עם דבש"? אך הוא מעווד לא נתן דעתו על כך. "אם כך" **אמר הרב:** "הט אזנך **ושמע;** הצנון חש שלא בנוח קשוח הוא ומר וזוכה ליחס מזלזל ומשפיל. החליט לשנות את היחס אליו ולשנות